

Otilia Sanda Bersan,
Ion Al. Dumitru

CONSILIEREA PRIVIND CARIERA

Maximizarea potențialului individual
pentru o carieră de succes

POLIROM
2023

Cuprins

<i>Prefață</i>	7
Capitolul 1. Piața muncii în secolul XXI: realități și tendințe (<i>Otilia Sanda Bersan</i>)	11
1.1. Piața muncii astăzi. Schimbări și accente	11
1.2. Munca, profesia, ocupația, cariera. Delimitări conceptuale și interferențe	15
1.3. Noi modele conceptuale privind consilierea în carieră	18
1.4. Competențele viitorului cerute pe piața muncii	22
Capitolul 2. Consilierea privind cariera (<i>Ion Al. Dumitru</i>)	37
2.1. Conținutul și specificul consilierii privind cariera. . . .	37
2.2. Teorii referitoare la consilierea privind cariera	55
2.3. Evoluția consilierii privind cariera	69
2.4. Standarde ocupaționale pentru profesia de consilier orientare privind cariera și pentru cea de consilier vocațional	75
Capitolul 3. Construirea și managementul carierei (<i>Otilia Sanda Bersan</i>)	83
3.1. Pași în construirea carierei	83

3.2. Evaluarea construirii carierei. Evaluarea obiectivelor, strategiilor și soluțiilor	89
3.3. Managementul carierei. Priorități și perspective	93
3.4. Educația pentru carieră	97
Capitolul 4. Cum construim o carieră de succes? (<i>Otilia Sanda Bersan</i>).	105
4.1. Ce înseamnă o carieră de succes?	105
4.2. Pași în dezvoltarea carierei	109
4.3. Abilități și competențe necesare pentru o carieră de succes	118
4.4. Focalizarea pe individ în consilierea privind cariera	119
4.5. Importanța constructului personal în cariera de succes	122
4.6. Structura unui program de consiliere privind cariera	136
Capitolul 5. Aplicații practice în consilierea privind cariera (<i>Otilia Sanda Bersan</i>)	157
<i>Bibliografie</i>	197

Planificarea carierei trebuie să înceapă cât mai devreme, încă din clasele primare, și să continue până la cristalizarea unui plan coerent de construire și evoluție în carieră. Acest proces trebuie susținut prin activități și servicii specializate de orientare și consiliere.

Propunem mai jos câțiva pași de urmat privind orientarea în carieră și construirea unei carierei:

1. *Autocunoașterea și autoevaluarea* sunt aspecte importante în consilierea privind cariera. Acestea presupun recunoașterea celor mai importante caracteristici ale propriei persoane, calități și limite pe care un tânăr/un elev/un client le poate prezenta despre sine și pe care să le poată valorifica în diverse contexte.

Procesul autocunoașterii se poate realiza pe *etape*:

- identificarea propriilor calități, a punctelor tari și a punctelor slabe;
- conștientizarea oportunităților, constrângerilor, opțiunilor și consecințelor;
- identificarea scopurilor legate de carieră, a așteptărilor legate de viitorul loc de muncă;
- proiectarea, organizarea și parcurgerea demersului de muncă și educație în direcția realizării obiectivelor specifice dezvoltării unei cariere.

2. *Dezvoltarea propriilor abilități* se poate realiza în cadrul diverselor stagii de practică, internship, activități de voluntariat, schimburi de experiență, vizite în diverse instituții și experimentarea unor activități specifice unei profesii.

3. *Planificarea individuală a carierei* presupune o serie de obiective stabilite de fiecare persoană cu privire la propria carieră. Aceste obiective pot fi pe termen scurt, mediu și lung. De exemplu: „Ce îmi doresc să fac în următorul an?”, „Ce îmi doresc să fac peste trei ani?”, „Dar peste cinci ani?”. Odată stabilite câteva obiective clare, clientul poate fi ajutat să găsească modalitățile prin care să atingă acele obiective. De exemplu: „Ce voi face pentru a realiza tot ce mi-am propus?”, „Ce ține de mine ca persoană?”, „Ce ține de alte persoane din jurul meu?”, „Ce acțiuni concrete voi întreprinde?”, „Cum?”, „În ce ordine?”.

4. *Dezvoltarea carierei* vine ca o etapă firească după planificare și presupune conturarea cât mai clară a unui plan de educație și carieră. Partea planului educațional va fi completată cu nivelurile de studii, cursurile necesare de urmat pentru a accede la țelul dorit. Partea de plan de carieră va presupune un scop privind cariera, strategii de realizare, termene, resurse necesare și posibile dificultăți.

5. *Ego-marketing* (marketingul personal) sau modul în care o persoană știe să se promoveze presupune abilități sociale, de control al emoțiilor, comunicare, oratorie etc., cu scopul de a se prezenta într-o lumină pozitivă în fața celorlalți. Astfel, oricine devine un produs care „trebuie să știe cum să se pună în valoare”. Elementele de marketing personal se văd și în planul pentru carieră, dar și în modul de realizare a unui CV, a unei scrisori de intenție sau în modul de prezentare la un interviu de angajare.

Dawn Rosenberg McKay (2022b) identifică patru pași de urmat în construirea unei cariere:

1. Evaluați ceea ce căutați într-o carieră. Ce interese, beneficii, tip de personalitate, aptitudini, mod de lucru preferat, nevoi de dezvoltare, circumstanțe realiste aveți?;
2. Explorați cariera. Învățați despre ocupațiile care par a fi potrivite pentru dumneavoastră (pe baza rezultatelor autoevaluării și a oricăror alte profesii care vă interesează). Verificați descrieri ale posturilor. Aflați despre îndatoririle specifice ale locurilor de muncă și colectați informații despre piața forței de muncă, inclusiv salariile medii și perspectivele locurilor de muncă;

3. Potrivirea cu un loc de muncă. Identificarea unei ocupații principale și a cel puțin două alternative în cazul în care nu se potrivește prima opțiune. Gândiți-vă la costurile pe care le impune o formare profesională și o educație în domeniile alese;
4. Creați un plan de carieră. Acesta va constitui un ghid pentru atingerea țintelor stabilite la pasul trei. Planul va începe cu investigarea și menționarea celor mai potrivite forme de educație și training pe care va trebui să le finalizați și se va continua cu condițiile necesare accesării locului de muncă dorit.

3.2. Evaluarea construirii carierei. Evaluarea obiectivelor, strategiilor și soluțiilor

După parcurgerea unui program de consiliere privind cariera, consilierul realizează împreună cu clientul/ clienții o evaluare a activității desfășurate.

Evaluarea consilierii privind construirea carierei presupune:

- a) evaluarea obiectivelor stabilite;
- b) evaluarea strategiei de consiliere;
- c) evaluarea deciziilor adoptate.

Obiectivele activităților de consiliere sunt ținte spre care tind atât consilierul, cât și clienții. Aceste obiective se stabilesc la începutul programului de consiliere și, eventual, se ajustează, se îmbunătățesc pe parcurs. Consilierea eficientă este aceea care stabilește scopuri și obiective realiste, motivante și posibil de atins.

Este evident că obiectivele consilierii trebuie să țină cont de:

- potențialul clientului clienților (cunoștințele, abilitățile, dar și aspirațiile și dorințele acestora);
- nevoile și oportunitățile pieței muncii;
- angajamentul clientului clienților de a realiza aceste obiective.

La finalul programului de consiliere, gradul de îndeplinire a obiectivelor asumate este evaluat, stabilindu-se totodată modalitățile de punere în practică a ceea ce au învățat participanții la programul de consiliere. Este considerat eficient programul de consiliere care a condus la îndeplinirea celor mai multe obiective stabilite și la un nivel calitativ adecvat, acceptat de participanții la consiliere. În acest sens, angajamentul clienților este condiția esențială a construirii unei cariere de succes.

În realizarea consilierii privind cariera, nu doar obiectivele sunt esențiale, ci și *strategia* utilizată (metode, tehnici, procedee, mod de lucru etc.).

Cunoștințele și abilitățile clienților se pot îmbunătăți dacă activitățile din programul de consiliere sunt atractive, mulțumitoare și angajează clienții. Strategiile de consiliere trebuie adaptate nevoilor și aspirațiilor clienților. Ele sunt diferite în funcție de vârstă, de obiectivele asumate și de speranțele acestora. Sunt bune, adecvate și eficiente acele metode, tehnici și procedee care conduc la obținerea unor rezultate optime, care contribuie la adoptarea unor decizii agregate de clienți.

Uneori, strategiile de consiliere trebuie schimbate, adaptate obiectivelor și nevoilor clienților, fără ca aceste schimbări să fie considerate un minus în activitatea consilierului. Flexibilitatea și adaptabilitatea sunt calități ale unei strategii de consiliere, de succes.

Deciziile și soluțiile adoptate și consecințele lor, în planul dezvoltării personale și al construirii unei cariere de succes, sunt indicatori elocvenți ai calității și eficienței programului de consiliere. Clienții trebuie să constate că le este folositor ceea ce au învățat, că progresul în cariera lor este influențat de rezultatele